

BOOKA.

Knjiga **213**

KARL UVE KNAUSGØR
VUKOVI ŠUME VEČNOSTI

Naslov originala
Karl Ove Knausgård
Ulvene fra evighetens skog
© Forlaget Oktober, Oslo 2021

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Lazara 12
office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA
Sanja Bogičević

PREVOD S NORVEŠKOG
Radoš Kosović

LEKTURA
Borka Slepčević

KOREKTURA
Ana Vranješ

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Jakov Jakovljević

ŠTAMPA
DMD štamparija

Beograd, 2024.

Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez
pismene saglasnosti izdavača.

KARL UVE KNAUSGOR
VUKOVI ŠUME VEČNOSTI

Preveo Radoš Kosović

Mikalu

*I Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovijeh,
i smrti neće biti više,
ni plača, ni vike, ni bolesti neće biti više;
jer prvo prođe.*

HELGE

Upravo sam slušao *Status Quo*, album *Rockin' All Over the World*. Još drhtim. Kad je taj album izašao, puštao sam ga non-stop. Bilo je to 1977, imao sam dvanaest godina. Otad nisam slušao te pesme. Sve do sada; dosađivao sam se u kancelariji, i vraćao sve dalje u prošlost razmišljajući o bendovima koji liče na bendove koji liče na bendove – a onda se *Rockin' All Over the World* pojavio preda mnom na ekranu. Čim sam video omot, žmarci su mi prošli niz leđa. Slika zemaljske kugle, svetle u crnom svemiru, s nazivom benda ispisanim nekakvim električnim pismom, a ispod naziv albuma ispisan kompjuterskim slovima – uau! Ali tek kad sam ga pustio, ozbiljno me je oduševio. Sećao sam se svih pesama, kao da su se melodije i ritmovi uzdigli iz svog skrovišta u podsvesti kako bi dočekali i zagrlili ono od čega su nekada davno nastali. Konačno su se ponovo spojili sa svojim izvorima, svojim roditeljima, tim starim pesmama benda *Status Quo*. I ne samo to. S njima je potekla bujica sećanja, kratkih ukusima, mirisima, događajima, raspoloženjima, atmosferama – *you name it*. Osećanja nisu mogla da izađu na kraj s tom velikom količinom informacija, sve je drhtalo i treperilo u meni tokom tih četrdeset pet minuta koliko album traje.

Imao sam ga na kaseti – nisam znao nikog ko je imao gramofon, ne računajući moju sestru, koja je samo slušala

klasiku i džez – i neprekidno sam ga puštao na crnom kasetofonu koji sam dobio za Božić prethodne godine. Radio je na baterije i nosio sam ga skoro svuda. Često sam pevušio tekstove.

*Ju donou mi, don heng araund
Ju donou mi noumor*

Kako je bilo fantastično čuti to ponovo!
I ovo!

*Tutututejk as aloun men a ment to tejn going ju ver
Di-du-du-di-du-du!*

Status Quo, Slade, Mud, Gari Gliter, to smo slušali, malo stariji su dodavali i Rorija Galagera, Thin Lizzy, Queen i Rainbow. A onda se sve promenilo, makar za mene, iznenada sam se potpuno prebacio na Sham 69, The Clash, The Police, The Specials. Ipak, sve te bendove sam nastavio da slušam s vremena na vreme. Samo ne Satus Quo. Zato je eksplodirao u meni. Zato sam zaplakao kad sam čuo:

*En aj lajk it aj lajk it aj lajk it aj lajk it aj la-la-la-la lajk it
la-la-la lajk it
hir vi gou-ou:
rokin ol over de vorld*

Nije reč o tome da se svašta dobro desilo tog leta gospodnjeg 1977, meni svakako nije, već je važno *da se nešto desilo i, što je još važnije, da je nešto bilo.*

*Da sam ja bio. I da sam bio tu.
Na primer u mojoj sobi.
Mmmm, miris grejalice.*

Muzika na kasetofonu.

Ne mnogo glasna, tata je bio kod kuće, ali dovoljno glasna da me atmosfera obuzme.

Napolju sneg. Njegov miris kad je bio mokar, gotovo kiša koliko i sneg...

En aj lajk it aj lajk it aj lajk it aj lajk it aj la-la-la-la lajk it la-la-la lajk it

Hilde otvara vrata.

– Neka devojčica se mota napolju. Da li je poznaješ?

Stao sam kraj prozora u dnevnoj sobi. Zaista, sama devojčica hodala je duž naše ograde. Onda je izašla na put, stala i pogledala kuću. Nije mogla da me vidi, ali ipak je gledala. Onda se vratila, zašla u grmlje i opet počela da hoda duž ograde.

– Da li je poznaješ? – pitala je Hilde.

– Da – odgovorio sam. – To je Trude. Ide u moju školu.

– I šta traži ovde?

Slegnuo sam ramenima.

– Izgleda da traži mene.

– Ha! – odvrtila je Hilde. – Pa ti imaš samo dvanaest godina.

– Imao sam mnogo devojaka.

– Koje si cmakao u obraz.

– Žvalavili smo se.

– Pa izađi onda.

Odmahnuo sam glavom.

– Zašto nećeš? Jesi li s nekom drugom?

– Ona je malo posebna.

– Zaostala?

– Ne, ne, samo je drugačija.

– Meni to zvuči dobro.

– Da, zato što si i ti posebna – odgovorio sam i pogledao je, ozarila se kad sam to rekao. – Mislim, zaostala – nastavio sam.

Čulo se zvono na vratima.

– To je Trude – rekla je Hilde. – Hoćeš li ti da otvoriš?

– Možeš li da mi učiniš uslugu i kažeš da nisam tu?

– Šta ćeš mi dati za to?

– Nešto.

– Pola tvojih nedeljnih slatkiša.

– Okej.

Stajao sam na stepeništu i čuo kako Hilde govori da nisam kod kuće i da ne zna gde sam. Onda sam video Trude kako odlazi kući po snegu.

Da li se baš tako desilo, nemam pojma. Sećam se da sam je video i da sam Hildinu laž skupo platio slatkišima. Ipak, najbolje se sećam snega, osećaja snega, atmosfere. Bilo je i magle. Meki beli sneg, siva magla. I uz to *Rockin' All Over the World*.

Postoji li sećanje koje čoveku nije potvrda?

Naravno da ne postoji, jer čovek je sazdan od sećanja koja potvrđuju nešto, ona ga i čine.

Ali ja imam jedno zasebno sećanje. Nema veze ni sa čim drugim. Reč je o nečemu što sam video. Bilo je to iste te zime, nekoliko nedelja pre Božića 1977. Toga se sećam i bez muzike, jer nepojmljivo sija u meni.

Naša kuća se nalazila pored puta. S jedne strane šuma se spuštala do duguljastog zaliva, s druge strane nalazilo se naselje. Ako bi čovek ispratio put do raskrsnice i skrenuo desno, stigao bi do niskog mosta koji prelazi zaliv. Posle mosta stizalo se do niza plutajućih pristaništa, a iza njih je bio moreuz.

Jedne večeri išao sam tuda sam. Bilo je mračno i maglovito, sneg na putu se delimično otopio tokom dana, lapavica je prekrivala asfalt. Ne sećam se kuda sam pošao ili gde sam bio, sve je to iščezlo iz sećanja. Možda sam hteo da siđem do pristaništa i vidim ima li ikog tamo, tu se društvo često

okupljalo. Bilo kako bilo: mrak, magla, lapavica na asfaltu. Perjana jakna svetluca na svetlosti uličnih lampi. Prelazak preko mosta. Voda crna i hladna.

A šta je ono?

Nešto je sijalo dole.

Daleko ispod, u crnoj vodi, nešto je sijalo.

Prošlo je nekoliko sekundi dok nisam shvatio šta.

Automobil.

Tek kad sam to shvatio, video sam da nedostaje deo ivičnjaka i da tragovi točkova skreću s puta.

To se sigurno desilo nedavno, jer su svetla još gorela.

Okrenuo sam se i potrčao nazad. Morao sam da se domognem telefona i pozovem hitnu pomoć. Ali kad sam se približio kućama, više nisam bio tako siguran. Možda to i nije bio automobil. Mogao sam da napravim veliku pometnju ni zbog čega. Šta bi tata rekao na to?

Stigao sam do naše kuće i ušao, skinuo sam jaknu. Tata je provirio iz svoje radne sobe kad me je čuo.

– Gde si bio?

– Gore kod nove prodavnice – rekao sam.

– Hrana je na stolu – odgovorio je. – Posle pravo u krevet.

– Važi – rekao sam.

Poslušao sam ga. Pojeo sam kriške hleba koje je namazao i onda legao u krevet. Dugo sam ležao u mraku razmišljajući o svetlu u vodi, o automobilu čija su svetla sijala u dubini dok sam ja ležao u krevetu.

Sutradan su se dole pojavila ambulantna i policijska kola, i dizalica. Dan nakon toga, nesreća je bila na naslovnoj strani u novinama. Svi su govorili o njoj. Samo ja nisam. Ni sada, trideset pet godina kasnije, još nikome nisam rekao šta sam video te večeri, i šta sam uradio. Jer znam da sam mogao da spasem tog čoveka da sam učinio pravu stvar. Ali ja nisam učinio pravu stvar, i čovek je umro. Niko to ne mora da zna.

To sećanje je moje i samo moje, i ako se ne desi ništa nepredviđeno, odneću ga sa sobom u grob.

SIVERT

Aerodromski autobus stajao je na pljusku ispred male hale za dolaske, s motorom u leri i upaljenih svetala. Požurio sam ka njemu, stavio ruksak u otvoreni prtljažnik i ušao, seo sam na jedno od zadnjih sedišta. Prepoznao sam vozača koji je pušio ispod nadstrešnice, obučen u sivu, neelegantnu uniformu gradskog saobraćaja, bio je to otac jedne devojke iz mog starog odeljenja, Eve. Gledao je krovove automobila na parkiralištu dok je šakom zaklanjao upaljenu cigaretu.

Zapitao sam se o čemu razmišlja. O nedeljnoj šnicli s prokeljom? O tome što niko ne voli prokelj a svi ga jedu? Ili se pitao da li ga izgled odaje? Možda je mislio na bezobrazne stvari dok vozi?

Toliko je bio težak da se autobus malo nagnuo kad je kročio na stepenik. Izbrojao sam putnike iz puke dosade, nije ih bilo mnogo – deset, računajući i mene. Svi su sedeli sami i ćutali. Mladić mojih godina, ali mnogo duže kose, sedeo je sa slušalicama. Zvuk koji je izvirao iz njih podsećao je na zujanje pčela ili nešto slično.

S pojasom za novac oko struka, vozač je pošao kroz autobus da naplati karte. Kad je stao pored mene, pružio sam mu hiljadarku.

– Nemaš ništa sitnije? – pitao je.

– Nemam, nažalost.

Pogledao me je, ali je pognuo glavu čim sam mu uzvratio pogled, i počeo je da broji novčanice u torbi. Štitnik njegove kape bio je mokar i svetlucao je na svetlosti lampe na plafonu iznad njega.

– Nemam da ti vratim – rekao je.

– Šta ćemo onda? – pitao sam.

– Ništa, vozićeš se besplatno.

– Hvala – rekao sam.

Ubrzo potom prebacio je veliki motor u brzinu i krenuli smo s aerodroma. Izvadio sam slušalice iz džepa perjane jakne i stavio ih u uši, okrenuo sam kasetu u vokmenu i pritisnuo plej. Kad se *Van Halen*ov prvi album začuo, asfalt, ulična rasveta, ograda aerodroma i tiho brujanje motora izbili su u prvi plan, a predeo pun drveća, stena, reka i pešćanih obala povukao se u pozadinu, kao da je to stvarnost drugog reda.

Prošla su četiri meseca otkad sam poslednji put bio kod kuće. Tad su bili zimski praznici, dobio sam otpust, grad je bio pun ljudi koje poznajem i izlazio sam svake večeri. Sada je došao april, većina je otišla u Oslo, Bergen ili Trondhejm, a ja sam završio vojni rok. Pomislio sam da bi trebalo da dam sebi nekoliko meseci i razmislim o sledećim koracima, ali kada se autobus popeo uzbrdicom iza mosta i kad se pred nama ukazala zaravan nadomak centra grada, naslutio sam da ću se samo dosađivati. Šta ću raditi preko dana?

Dugo spavanje mogao sam da zaboravim, makar ako sam hteo da izbegnem mamine prekore. Možda bi to prihvatila nedelju dana, kao zasluženi odmor, a posle bi počela da mi dosađuje. Čuo sam njen glas u sebi, način na koji izvikuje moje ime, kao da ujedno izriče presudu.

Stali smo na semaforu. Podigao sam kolena, naslonio ih na sedište ispred sebe i zavalio se. Pored mog prozora stajao

je biciklista s jednom nogom na zemlji a drugom spremnom na pedali. Njegova laka vindjakna nadula se kao kesa na vetru.

Otegnuto i nametljivo – Si-iverte! – ili odsečno i oštro – Siverte! – tako je moje ime zvučalo u njenim ustima. A to je imalo veze i s tim što sam nazvan po tati. Makar sam imao takav utisak. Sigurno je još bila ljuta na njega zbog toga što je umro i prepustio joj sve.

Grupa mladih stajala je ispred male prodavnice na autobuskoj stanici, inače je bilo pusto kad sam prešao trg da bih ušao u drugi autobus. Pokušao sam isti trik s vozačem, ali on je bez reči izvadio devet novčanica od sto kruna i jednu od pedeset, potom mi dao ostatak u kovanicama koje je izvadio iz svog pojasa, i na kraju mi pružio malu kvadratnu bledožutu kartu.

Nekoliko sekundi pre polaska autobusa dotrčao je Jert. Odmah sam shvatio da je to on. Godinama smo igrali rukomet i fudbal u istom timu, pa bih svuda prepoznao to nisko, snažno i pomalo uglasto telo.

Zastao je kod vozača, izvadio mesečnu kartu iz novčanika, pokazao mu je i pošao kroz autobus dok je odvezivao kapuljaču jednom rukom i spustio je drugom.

– Sad se i ti voziš autobusom? – rekao sam. – Oduzeli su ti vozačku?

Stao je i nasmešio se.

– Siverte – rekao je. – Dobio si otpust?

– Ne, danas sam završio sve.

– Čestitam – rekao je i seo ispred mene, naslonio se na prozor i podigao nogu na oba sedišta.

– Šta znam – odgovorio sam. – Mogao sam da ostanem još nekoliko meseci, u suštini.

– Bio si kuvar, zar ne?

– Da.

– To je dobro.

– Jeste.

Vrata su se zatvorila i autobus je krenuo preko praznog trga, ka prelazu kod železničke stanice.

– Pa, da li su ti oduzeli vozačku? – pitao sam.

– Nisu. Udario sam kola.

– Zašto ne iznajmiš druga dok su na popravci?

– Popravka bi koštala više nego što sam ih platio. Tražim nova.

– Aha – rekao sam.

– Tako ti je to – odgovorio je. – Šta ćeš sad?

Slegnuo sam ramenima.

– Neko vreme ćeš biti kod kuće? – pitao je.

– Mislim da hoću.

– Dođi na trening.

– Kad?

– Sutra uveče.

– Mogao bih – rekao sam.

– Samo zovi Terjea i pitaj da li je to u redu. I moram da te upozorim. Imamo novog trenera. Danca. Mads. S njim ima mnogo priče.

– Priče?

– Da, teorije.

– Teorije?

– Taktike. Čak koristi i tablu na treninzima.

Ćaskali smo pola sata, koliko je trajala vožnja do kuće. Jert je živio dva kilometra dalje od mene, u naselju iz sedamdesetih, dok je moja porodica živela u kući iz tridesetih koju je deda sagradio na onome što je tada još bilo seosko imanje njegovih roditelja. Živeli smo u ostacima prohujalog doba, često sam pomišljao. Skoro sva ostala deca u mojoj osnovnoj

školi bila su doseljenici, mada ne izdaleka, samo je desetak ili dvadesetak posto bilo kao ja; naši roditelji su izgledali kao da ne pripadaju generaciji roditelja iz naselja, činilo se da smo mi ovde propustili nešto u protoku vremena. Jert se nalazio negde između, jer smo zapravo bili u srodstvu, veoma dalekom, iako je on odrastao u naselju. To se sada pokazalo: dok su se svi ostali preselili, makar u grad, on je ostao.

Imao je riđastu kosu, ono što Englezi zovu *ginger*, plave oči hladnog pogleda, široka i tanka usta. Lako je mogao da se nasmeje, ali nije bio šaljiv tip, nije bio rečit i maštovit, a svi su ga ipak poštovali iako se nije isticao. Bio je žestok protivnik u igri jer je imao snažno telo i nije se libio da ga upotrebi, obarao je druge igrače i bacao se u duele kao da nema šta da izgubi. I ja sam bio snažan, zapravo snažniji od njega, i sigurno dvadeset centimetara viši, ali bio sam mirmije naravi. Ljutio se kad primimo gol, vikao je na sudiju kad presudi pogrešno ili kukavički, a ponekad je gubio kontrolu i mogao je da pokosi onog koga je rešio da kazni.

– Grozno je koliko si dobro raspoložen – rekao sam kad smo se približili njegovoj stanici. – Imaš devojkicu, možda?

– Imam – odgovorio je i iznenada pogledao ispred sebe u autobusu.

– Zezaš? – rekao sam.

– Ne.

– Ko je ona? Da li je poznajem?

Odmahnuo je glavom.

– Upoznao sam je na novogodišnjoj žurki na drugom kraju grada.

– Odande je?

Klimnuo je glavom.

– Koliko ima godina?

– Šesnaest.

– Gle, gle – rekao sam. – Prvi gimnazije? Ili?

- Stručna škola.
- Ima li ime, možda?
- Bente.

Kiša je stala kad sam izašao iz autobusa i pošao prema kući. Nalazila se na obodu šume nekoliko stotina metara dalje, na kraju uzane pošljunčane staze, meke i pune barica čiju je površinu uzburkavao vetar koji je preko zaravni nadirao s mora, nevidljivog ali uvek osetnog.

Blagi nemir raširio se u meni kad sam video svetlo na prozorima. Znao sam da se Juar raduje mom dolasku, verovatno već nekoliko dana.

Nisam smeo da ga razočaram.

Da li se i majka radovala, nisam imao pojma. Nisam sumnjao da joj je drago što se vraćam kući, samo nisam bio siguran zašto, da li joj je važnije to što će imati nekog da joj pomaže, ili to što ću joj upravo ja pomagati.

Svejedno. Ionako nisam planirao da ostanem dugo.

Juar je stajao u predsoblju kad sam otvorio vrata.

– Video sam te kad si izašao iz autobusa – rekao je i nasmešio se.

– Smeš da budeš budan ovako kasno?

Osmeh mu je nestao s lica i prostrelio me je pogledom.

– Imam dvanaest godina, znaš – rekao je.

– Kako ne bih znao! – odgovorio sam. – Samo se šalim s tobom.

Grubo sam ga pomilovao po kosi i skinuo ruksak. Osećao se miris prženja. Ušao sam i video mamu pored šporeta u kuhinji, sa spatulom u ruci.

– Zdravo, Siverte – rekla je. – Da li si dobro putovao?

– Jesam – odgovorio sam. – Da li je ovde sve dobro?

– Jeste. Ispržila sam krmenadle.

– Divno – rekao sam.

– Ja sam postavio sto – ubacio je Juar.

– Možemo da jedemo – kazala je mama. – Daj nešto da stavim ovo.

Podigla je tiganj sa šporeta. Uzeo sam jedan od podmetača koji su ležali na kuhinjskom pultu i stavio ga nasred stola. Ispržila je i jaja i krompir.

– Ovo možda nije hrana dostojna kuvara kao što si ti – rekla je.

– Znaš šta se priča o hrani u vojsci – odgovorio sam.

Kad je Juar legao, sedeo sam s mamom u dnevnoj sobi i gledao televiziju. Iako nije bilo mnogo kasno, ona je ipak zaspala, sedela je otvorenih usta i zabačene glave na kauču. Povremeno se čulo tiho, oštro hrkanje.

– Hoćeš li da gledaš Dnevnik? – pitao sam posle izvesnog vremena.

– Hm? – rekla je i uspravila se.

Prvo je pogledala mene pa televizor. Rukom je obrisala usta.

– Zadremala sam – rekla je.

– Izgleda da Vilok još pregovara – kazao sam s podrugljivim osmehom, jer se činilo da je rasprava o politici poslednje što mamu zanima u tom trenutku. – Misliš li da će otići?

– Mislim, i nadam se – odgovorila je. – Izgleda da mu tvoj prijatelj Hagen pomaže u tome.

– Mora da bira između dva zla – rekao sam.

Frknula je i nagnula se da uvije cigaretu.

– Mislila sam da će te vojska urazumiti – rekla je.

– Hagen je razuman.

– Tja. On je lenština. Ne sviđa mi se.

– Nikad nisam rekao da mi se on sviđa – odgovorio sam. – Moraš napraviti razliku između ideje i čoveka. Ja podržavam politiku. Ne političare.

– Da, da. Videćeš već.

– Videću da mislim isto što i ti? Da je to ispravno?

– Ne, naravno – odgovorila je i zapalila cigaretu. – Dobro je što si samostalan.

– Ali možda ne kad je reč o ovome?

Pogledala me je i nasmešila se.

– Uvek si bio tvrdoglav, Siverte.

– A odakle mi to, ako smem da pitam?

– Tvrdoglav i svađalica – rekla je. – Od malih nogu.

– Zato što se ne slažem s tobom u svemu?

Nije odgovorila, samo je okrenula glavu ka ekranu, na kojem je bila vremenska prognoza.

– Upravo u tome i jeste problem s politikom u ovoj zemlji – rekao sam. – Ljudi glasaju za Radničku partiju zato što su to oduvek činili. Tako je najbezbednije. Ali zašto ne bismo radili drugačije, i razmišljali drugačije? Ima nas četiri miliona u ovoj zemlji! A niko više ne misli da je *moгуće* promeniti bilo šta. *Ne mora* da bude ovako. Zašto moramo da imamo samo jedan kanal, na primer? Možemo da imamo sto! Zašto bi ljudi u Marijenlistu odlučivali šta ćemo gledati? I zašto bi država posedovala sve i upravljala svime? Zašto prodavnice baš moraju da se zatvaraju rano? Zašto ne mogu da budu otvorene po ceo dan? Zašto bi drugi odlučivali o našem životu?

– Dobro nam je u ovoj zemlji – rekla je. – To moraš priznati. Kad znaš koliko bede ima drugde u svetu.

– Mi nemamo slobodu. Može se dobro živeti i uz to biti slobodan, znaš.

Na ekranu se pojavila slika za pauzu. Mama je zevnula, povukla još dva dima, ugasila cigaretu, uzela pepeljaru i ustala.

– Hoćemo li da legnemo? – rekla je. – Sigurno si imao naporan dan.

– Nisam. Ali ti leži. Laku noć.

– Laku noć.

Odnela je pepeljaru u kuhinju, čulo se da tamo nešto radi nekoliko minuta, a onda su se njeni koraci začuli na stepenicama. Ugasio sam televizor, stao kod prozora i pogledao napolje. Svetlo lampi na kući i ambaru protezalo se po dvorištu kao i uvek, a malo i po polju, gde se gasilo u moru tame.

Shvatio sam da sam ljut na mamu. Nikada me nije shvatala ozbiljno, kao da zapravo ne mislim to što tvrdim.

Uzeo sam ruksak u predsoblju, odneo ga u sobu, izvadio stvari i onda legao. Pre nego što sam zaspao, drkao sam zamišljajući Bente, Jertovu devojkicu koju nikada nisam video.

Usred noći probudio me je zvuk. Nisam uspeo da ga prepoznam, odmah je utihnuo. Podsećao je na maukanje mačke, pa sam se zadovoljio tim objašnjenjem i zatvorio oči.

Ali zvuk se vratio. Sada sam čuo da dolazi iznutra, ne spolja.

Da li je to bio Juar?

Plakao je?

Ustao sam, pažljivo otišao u hodnik i stao ispred njegovih vrata.

Da, odatle je kukanje dopiralo.

Otvorio sam vrata i pogledao unutra.

– Nešto nije u redu? – rekao sam tiho.

Ležao je leđima okrenut ka meni i nije odgovorio.

Ušao sam u sobu.

– Juare? – rekao sam. – Šta nije u redu?

Začutao je.

Prišao sam krevetu i seo na ivicu. Stavio sam ruku na njegovu rame.

– Jesi li imao noćnu moru? – pitao sam. – Sanjao si nešto strašno?

- Okrenuo se ka meni.
- Sanjao sam mamu.
 - Šta si sanjao?
 - Izašla je u dvorište i pogledala nebo. Onda je otvorila usta i izletela je ptica.
 - Ptica? – rekao sam i morao da zagrizem usnu da se ne bih nasmejao.
 - Vrabac.
 - To zvuči kao lep san. Čudan, ali lep.
 - Kako ne razumeš? – odvratio je. – Umreće.
- Jecaj mu se oteo kad je to rekao. Pomilovao sam ga po kosi, ali je izmakao glavu.
- Juare, to je san.
 - Umreće – rekao je u jastuk.
- Nisam znao šta da kažem, ponovo sam ga pomilovao po glavi.
- Ne diraj me – rekao je.
- Povukao sam ruku k sebi.
- Neću te dirati. Samo moraš razumeti da snovi nisu stvarnost.
- Nije odgovorio.
- Da li me je uopšte slušao?
- Moguće je da se plašiš da će mama umreti – rekao sam.
- Pogotovo zbog toga što je tata umro. Pa onda sanjaš to zato što se plašiš toga. Razumeš? Tvoj san ne znači da će mama umreti, nego da se plašiš da će umreti.
- Pogledao me je svojim tamnim očima.
- Mnogo si banalan, Siverte.
- Ustao sam.
- Ti cmizdriš zbog sna, ne ja – odgovorio sam. – Samo sam hteo da budem dobar prema tebi.
 - Zašto se ljutiš?